

JUSTIITSMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 21.04.2022

nr 4-1/2962

Seisukoht riigi osalemise eesmärkide täitmise ja riigi osaluse valitsemise kohta

Riigivaraseaduse § 98 lg-st 2 tulenevat esitame seisukoha riigi osalemise eesmärkide täitmise ja riigi osaluse valitsemise kohta AS-is Eesti Vanglatööstus.

Riigi üldine suund ja eesmärk on osaleda nendes äriühingutes, kus see on vajalik strateegilistel kaalutlustel või avalikust huvist lähtuval eesmärgil, mis tulenevad valdkonna strateegilistest arengukavadest.¹ AS Eesti Vanglatööstuse puhul on kõik need tingimused täidetud.

Vangistusseaduse § 38 sätestab riigi kohustuse luua kinnipeetavate tööga hõivamiseks võimalused. Tööga hõivamine võimaldab luua kinnipeetavas tööharjumust ning vähendada seeläbi uute kuritegude toimepanemise riski. Vanglas töötamine on õppetöö ja sotsiaalprogrammide kõrval üks sotsiaaltöö vorme. Lisaks sellele, et vanglad hõivavad kinnipeetavaid vangla toimimist toetavatel majandustöödel, on riik asutanud äriühingu AS Eesti Vanglatööstus. Ettevõtte eesmärk on tagada kinnipeetavatele vanglates tööhõive. Kinnipeetavate tööga hõivamine kui eesmärk on märgitud ka Justiitsministeeriumi usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programmis. Viimane kuulub õigusriigi tulemusvaldkonna alla ning toetab selle üldeesmärgi - õiguskindel, hästi toimiv, vähese kuritegevusega ning kvaliteetse justiitsüsteemiga riik, täitmist.

Vanglas on oluliselt piiratud äriühingu võimalused valida heade kutseoskustega distsiplineeritud tööjõudu ja mõjutada töösuhte kestvust, mistõttu pole kinnipeetavate tööhõive sageli majanduslikult tulus. Samas ei ole tulu teenimine ettevõtluses osalemise kaudu riigile iseseisev eesmärk vaid avalikes huvides tegutsemisega kaasnev lisapõhimõte.² Riigi osalusega äriühingu AS Eesti Vanglatööstus kaudu tööhõive korraldamine on vajalik vorm, mis annab riigile võimaluse luua kinnipeetavate tööga hõivamiseks kaasaegne töökeskkond, mis toimib vanglas kehtivate piirangute tingimustes võimalikult sarnaselt vanglavälise ettevõtluse töökorraldusega, seejuures siiski toetades avalikust huvist lähtuvate eesmärkide seadmist kinnipeetavate tööhõives.

Omanikuootustena on ettevõttele seatud eesmärk, kui paljudele kinnipeetavatele peab ettevõtte tööd võimaldama. Nende eesmärkide täitmist jälgib Justiitsministeerium pidevalt ning pärib ettevõttelt aru eesmärkide täitmise kohta. Seega jälgitakse pidevalt, kuidas ettevõtte avalikust huvist lähtuvaid eesmarke täidab.

2021. aastal täitis AS Eesti Vanglatööstus omanike ootustest tulenevad eesmärgid hõivata Viru Vanglas 57, Tartu Vanglas 27 ja Tallinna Vanglas 88 kinnipeetavat vähemalt 20 tundi nädalas oskustööga Viru Vanglas igakuiselt keskmiselt 88% ulatuses, Tartu Vanglas keskmiselt 88% ulatuses; eesmärk täideti oskustöö osas Viru vanglas aastas kolmel kuul. Tallinna Vanglas hõivati kinnipeetavaid oskustöö töökohal vähemalt 20 tundi nädalas igakuiselt keskmiselt 47% ulatuses. Üldise tööhõive (liht- ja oskustöö kokku) osas täideti eesmärk igakuiselt Viru Vanglas keskmiselt 77% ulatuses, Tartu Vanglas keskmiselt 101% ulatuses; Tallinna Vanglas keskmiselt 69% ulatuses.

¹ https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/osaluspoliitika_pohimotted_20200116.pdf lk 4.

² https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/osaluspoliitika_pohimotted_20200116.pdf lk 4.

Finantseesmärkide osas on äriühingule seatud eesmärgiks tegutseda keskmisest madalamate riskidega ja konservatiivse kapitalistruktuuriga. AS-i Eesti Vanglatööstus müügitulu oli 2021. aastal 3 487 790 eurot. Võrreldes 2020. aastaga on ettevõtte müügitulu suurenenud 20,8% (727 181 euro võrra). Samas on suurenenud ka ettevõtte kulud. Müüdü toodangu kulu on võrreldes 2020. aastaga suurenenud 26,6% (886 876 euro võrra). Ettevõtte aruandeaasta kahjumiks kujunes 167 602 eurot. 2022. aastal planeeritakse müügitulu 3,9 miljonit eurot. Ettevõtte majandustegevust on ka 2021. aastal mõjutanud COVID-19 levik. Suletud terviseasutused ning jaekauplused pärssisid toodete müüki. Piirangute leevenemise järgselt ei taastunud müük loodetud määral ning ettevõtte käibevahendid olid kinni materjali ja valmistoodangu all. Käibevahendite vabastamiseks toimusid sügisel mitmed müügikampaaniad. Kiire materjalide, elektri ja gaasi hinna tõusu tõttu tõsteti müügihindu 2021. aastal kaks korda.

Justiitsministeerium on seisukohal, et AS Eesti Vanglatööstus ei ole oma olemuselt ettevõtte, kellele saab seada pideva kasumi teenimise ülesannet selliselt, et oleks tagatud ühtlasi avalikust huvist tulenevate ülesannete nõuetekohane täitmine. Aastatel 2008–2020 ei ole ettevõtte tegevust ja talle seatud kinnipeetavate tööhõive eesmärgi täitmist riigieelarvest täiendavalt finantseeritud.

Riigi osalus AS-s Eesti Vanglatööstus tuleb säilitada seoses riigivara valitseja poolt äriühingule eesmärgiks seatud avalikust huvist lähtuva funktsiooni täitmisega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maris Lauri
minister

Deili Jurjev 620 8268
Deili.Jurjev@just.ee